

HÍÐ ÍSLENSKA NÁTTÚRUFRAEÐIFÉLAG – HÍN

Hamraborg 6a, 200 Kópavogi

www.hin.is

Samþykkt tillaga að ályktun um Náttúruminjasafn Íslands

„Aðalfundur Hins íslenska náttúrufræðifélags, haldinn 25. febrúar 2012 í Kópavogi, hvetur mennta- og menningarmálaráðherra, Katrínu Jakobsdóttur, til þess að gaumgæfa vel hugmyndir um nýtingu Perlunnar í Öskjuhlíð undir starfsemi Náttúruminjasafns Íslands. Í því skyni láti ráðherra gera m.a. úttekt á því hversu vel húsnæðið í Öskjuhlíðinni henti slíkri starfsemi og hvaða leiðir skulu farnar svo eignarhald þess færist til ríkisins. Borgarstjórn Reykjavíkur er jafnframt hvött til að íhuga vel framangreindan möguleika í því söluferli sem nú stendur yfir á Perlunni, húsnæði Orkuveitu Reykjavíkur í Öskjuhlíðinni. Löngu er brýnt að Náttúruminjasafn Íslands, höfuðsafn Þjóðarinnar í náttúrufræðum, eignist viðunandi húsnæði og sýningarstöðu þannig að sæmi íslenski Þjóð, gestum hennar og sérstæðri náttúru landsins. Minnt er á ályktanir fyrri aðalfunda félagsins til fjölda ára um málefni Náttúruminjasafnsins, sem félagið hefur sett á oddinn í meira en heila öld. HÍN lýsir sig reiðubúið til að leggja stjórnvöldum lið í hvívetna svo þetta Þjóðþrifamál fái farsælan framgang.“

Greinargerð.

Hið íslenska náttúrufræðifélag minnir á að í ár verða liðin 123 ár frá stofnun félagsins, en megintilgangur með stofnun þess, 16. júlí 1889, var „að koma upp sem fullkornustu náttúrugripasafni á Íslandi.“ Slíku safni var ætlað að vera landssafn, sem hefði setur sitt í höfuðstað Íslands, og hefur því jafnan verið litið til Reykjavíkur í því tilliti. Hið íslenska náttúrufræðifélag stofnaði líka og rak náttúrugripasafn í 58 ár á tímabilinu 1889–1947, eða þangað til safnið var afhent ríkinu til eignar og rekstrar, ásamt vænum húsbyggingarsjóði, sem félagið hafði safnað í tímans rás.

Um náttúrugripasafnið voru sett lög 1951 og ríkisstofnunin Náttúrugripasafn Íslands hóf starfsemi. Árið 1965 varð Náttúrugripasafnið að Náttúrufræðistofnun Íslands með nýrri lagasetningu. Þrátt fyrir alúð og ástundun ýmissa starfsmanna Náttúrufræðistofnunar Íslands hefur safnið jafnan búið við þröng kjör. Síðastliðin rúm 40 ár, eða fram til vors 2008, var safnið í illa aðgengilegu bráðabirgðahúsnæði við Hlemm, í tveimur sölum hvorum á sinni hæð. Vorið 2008 var safninu við Hlemm lokað og munum komið fyrir í geymslu. Staða húsnæðismála í dag er verri en fyrir heilli öld og tæpum tveimur áratugum betur, þegar safnið var í heimahúsi Benedikts Gröndals, fyrsta formanns HÍN og forstöðumanns safnsins á tímabilinu 1889–1900. Hér er ólíku saman að jafna við önnur helstu söfn Þjóðarinnar, Listasafn Íslands, Þjóðminjasafn Íslands og Þjóðarbókhöðuna, sem öll hafa tiltölulega nýlega fengið úrbætur í húsnæðismálum.

Ný lög voru sett um Náttúruminjasafn Íslands vorið 2007 og ráðinn safnstjóri sem skipuleggur og byggir upp hið nýja safn. Hlutverk Náttúruminjasafns Íslands er lögum samkvæmt (2. gr, 35/2007): „...að varpa ljósi á náttúru Íslands, náttúrusögu landsins, nýtingu náttúruauðlinda og náttúruvernd, auk þess að varpa ljósi á samspil manns og náttúru og á náttúru landsins í alþjóðlegu samhengi. Náttúruminjasafnið safnar munum sem henta starfsemi þess, skráir þá og varðveitir. Safnið aflar upplýsinga sem veita yfirlit yfir náttúru Íslands og nýtingu náttúruauðlinda innan lands og utan og annast kynningu með sýningum og annarri fræðslustarfsemi með það að markmiði að veita sem víðtækasta sýn á íslenska náttúru. Safnið skal miðla fræðslu um íslenska náttúru til skóla, fjölmiðla og almennings. Safnið annast rannsóknir á starfssviði sínu.“

Gott og öflugt náttúruminjasafn um náttúrufræði er aðall og stolt hverrar velstæðrar þjóðar og dýrmætur fróðleiksbrunnur fyrir þegna og gesti viðkomandi lands. Í ljósi þess að Íslendingar byggja og hafa byggt atvinnu sína og líf í landinu á náttúru þess í mjög ríkum mæli, og ekki síður í ljósi þeirrar staðreyndar, að langflestir ferðamenn, sem sækja landið heim, gera það vegna náttúru þess, er hneisa að geta ekki boðið landsmönnum og ferðalöngum upp á vandað og veglegt höfuðsafn um náttúru landsins.

Náttúra Íslands er um margt mjög athyglisverð og sérstök í hnattrænu samhengi. Okkur ber því siðferðisleg skylda til að uppfræða landsmenn og gesti okkar um hana. Hér er ekki aðeins vísað til jarðfræðilegrar sérstöðu landsins, sem felst einkum í ungri jarðsögu, fjölbreytileika jarðmyndana og góðu aðgengi þeirra, heldur einnig til lífríkisins, sem að miklu leyti mótast af jarðfræði og legu landsins og einkennist öðru fremur af fáum tegundum, en gjarnan stórum og sterkum stofnum. Þar við bætist oft á tíðum óvenjumikill breytileiki í útliti og lífsháttum innan tegunda. Aðstæður sem er að finna á Íslandi – ung náttúra í örrí þróun og mótun ásamt myndrænni fegurð í stórbrotnu landslagi elds og ísa – er óvída að finna annars staðar á Jörðinni. Þessari náttúrugræsemi eigum við að gera viðeigandi skil með kynningu og fræðslu í veglegu Náttúruminjasafni Íslands.

Samrit sent:

Borgarstjóranum í Reykjavík
Mennta- og menningarmálaráðherra
Menntamálanefnd Alþingis
Náttúrufræðistofnun Íslands
Akureyrarsetri Náttúrufræðistofnunar Íslands
Náttúruminjasafni Íslands
Stjórn Orkuveitu Reykjavíkur
Rektor Háskóla Íslands
Umhverfisnefnd Alþingis
Umhverfisráðherra
Umhverfisstofnun